

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdij: külön 30 kr.

Tartalom: Támadjunk fel. (o.—) — Evangelikus tanító. (k.) — A Külmiszióról. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Támadjunk fel!

Ezen buzdítással, melylyel e lap első számának lelkes és lelkesítő vezércikke végződött, kezdem szavaimat. — Az egyházi év húsvéti cyclusában állunk, milliók ajkain zeng még most is a diadalmi ének, de az én lelkem szomorú s oly hangulatban vagyok, mintha bőjti elmélkedést kellene tartanom; mert a hol oly felszólításra van szükség mint a fennebbi, ott az álomban elmerült ormokat még nem érintette a húsvétnek boldogító hajnalpírja. — Avagy talán fölösleges volt ama serkentő szózat, melylyel ezen számosaktól örömmel üdvözölt lap megkezdte pályafutását? — Nem gondolom! Az Úrnak szolgálatába készül lépni ezen irodalmi vállalat, már pedig nem feljebb való a szolgálata az ő uránál, s valamint üdvözítőnk működésének küszöbén a metanóját, a megtérést hangsúlyozza, úgy minden igazi hive, ki az ő kezét az eke szarvára veti, csak akkor fogja fel kellően hivatását, ha ez irányban is nyomdokiba lép s fennen lobogtatja a megtérésnek, a feltámadásnak zászlaját. — S szükség van ezen buzdító szózatra főleg napjainkban, mert a napok csakugyan gonoszok.

Nem vagyok pessimista; az évek hosszú sora, mely elröpült fejem fölött nem vala képes az idealistikus világnézet arany himporát ledörzsölni lelkem szárnyairól, de nem tagadom, hogy súlyos aggály fogja el keblemet, valahányszor magam körül tekintek s habár csak futólag vizsgálom az időnek jeleit. Tagadhatlanul válságos idők azok, melyek magyarhoni evang. egyházunkra virradtak; a gabona között buján burjánzik a konkoly, melyet az ellenség elvetett, midőn az emberek aluvának. S ezen emberek alatt első sorban s kiválóan a lelkészeket értem, reájok vonatkozván az Úrnak ama mondata: „Embernek fia, őrállóul adtalak én téged Izrael házának.“ (Ezek. 3. 17.) Praeferens hivatásunk van, elsőrendű szerep jutott nekünk az Isten országában; mert ha mindnyájan tagjai vagyunk is a királyi papságnak és oly nép, melyet Isten sajátjának tart, hogy annak hatalmas dolgait hirdessük, ki bennünket a sötétségből az ő csudálatos világosságára hívott: még is minden

hierarchikus velleítés nélkül mondhatjuk, hogy nekünk lelkészeknek szól az Úrnak azon kitüntető, de egyszersmind nagy felelősséget magában rejtő, szava: „Ti vagytok e földnek sava, ti e világnak világossága,“ — s a történelem tanubizonyossága szerint mindannyiszor beestvéledett az Isten országában is, valahányszor homályosságáig lőn a lelkészekben való világosság. — Beestvéledett sok tekintetben magyarhoni evang. egyházunkban is, mert, valljuk meg őszintén, elhomályosodott a mi világosságunk; a Megváltó napjainkban is küzd Getsemáné magaslatain s tanítványai, kiket maga mellé vőn, alusznak, s ha valakit, őket illeti azon intés: Keljetek, támadjatok fel!

Lelkésztársaim! támadjunk fel positiv felekezeti öntudatra. — Jól tudom, hogy itt oly szót ejtettem ki, mely korunkban, itt ott papi körökben is, visszatetszést szül. Felekezetenélküli, talán éppen felekezettelenes áramlatban vagyunk, s a ki ezen árral úszni nem tud s nem akar, az a vaskalapok, a muckerek közé soroztatik. — Legyen! Nem szégyenlem a Krisztus evangéliomát s nem azon hitvallást sem, melyben ezen evangéliom legtisztább, leghívebb kifejezést nyert; s habár testestül lelkestül protestánsnak érzem magamat, nem tudok megbarátkozni azon negativ természetű protestantizmussal, mely eredeti, történeti jellegéről megfeledkezve merő tagadásban mozog s protestantismusát nem annyira az evangéliomban, mint inkább az evangéliomtól való szabadságban keresi. — S ki akarná kétségbe vonni, hogy ezen álprotestantismusnak, mely a positivitásban, tehát a confessióban a szolgálatnak igáját látja, nálunk mind a szó mind a tanszéken, úgy a templomban, valamint az iskolában számos szószólói vannak, az evang. egyház öntudatában nem gyökerező káték s dogmatikák grásáinak széltiben, s ha megfontoljuk, miszerint vannak lelkészek, kik nem az apostolikumra, hanem modern frazisokból összetákolt valamire kötelezik konfirmandusaikat, s hogy szent beszédeink vajmi gyakran nélkülözik azon fundamentomot, mely egyszer vettetett s mely a Jézus Krisztus; méltán kérdezhetjük: vajjon mi leszen ebből? — Határt nem ismerő subjectivismusunk ve-

szélyes lejtőre terelt, s ha egymást, a közös, erejét nagyon is összeszedő ellen öröme marjuk, s ha napról napra mindinkább lazul azon szent kötelék, mely ezen évszázados vérfürdön keresztül ment polyglott egyházat egy szép egészszé összefűz, ennek egyik s fő oka abban keresendő, hogy nem gyökerezünk többé azon közös talajban, mely évszázadokon át ébreszté s fenntartá bennünk azon öntudatot, hogy egy testnek tagjai vagyunk. Alsunk, s ideje mindennek előtte nekünk az álomból felserkennünk. Támadjunk fel! A felekezeti öntudatot minden hitelhető módon nevelő s e szellemet mind a nép mind a legfelsőbb körök szívébe csepegtető ellentétborral nem szállhatunk szembe a quot capita, tot sensus-féle fegyverrel. Szilárd, biztos alapra van szükség, s ezen alap amaz ige, mely a Jézus Krisztusban testté lett, s melyet apáink a német reformátorok nyomán ismét a gyertyatartóra tevének, hogy fényljék mindennek, kik a házban vagynak. — Ne szégyenljük ezen ígét; nem mind jó s üdvös a mi modern, s nem mind megvetendő, a mire a világ kicsinyléssel tekint; ne fázzunk egyházunk dogmáitól sem, nincs okunk reá, a sz. irás tiszta forrásából merítvük azok, s tettelesen az evangéliommal szakított az, ki velök szakított, már pedig „jaj nekünk, ha az evangéliomot nem prédikáljuk“ többé! Támadjunk fel élénkebb, pozitívabb felekezeti öntudatra!

Támadjunk fel továbbá komolyabb tudományos tevékenységre. Mert, nincs tagadás benne, e téren is alsunk. — Igaz ugyan, hogy magyarhoni evang. egyházunk ez irányban zászlóvivőként nem szerepelt sohasem s mindig megelégedett azon morzsalékokkal, melyek más gazdagabb egyházak asztaláról hullanak vala. De, ize, mily lelkismeretesen tudtak apáink ezen morzsalékokkal is sáfárkodni, s ha visszatekintünk a 17. század nagy apologetáira, vagy a 18. század hangyaszorgalmu, az egykori szerzeteseket eszünkbe juttató, gyűjtőire, tisztelettel kell fejet hajtánunk azon serény munkások előtt, kik most oha körülmények között s vajmi szerény eszközökkel eredményeket tudtak felmutatni, melyektől a külföld sem tagadhatja meg elismerését. Élénk szellemi tevékenységet fejtett ki honunk egykori evang. papsága, oly tevékenységet, melyre mink nem mutathatunk. — Tisztelet egyes, fölötté ritka, kivételeknek, de általán véve pang tudományos életünk, ha ilyenről közöttünk lehet szó; a napi események s a fel-felmerülő politikai kérdések absorbeálják összes figyelmünket, s míg az ultramontanizmus lázas munkásságot fejt ki, s majd népszerű, majd tudományos iratokkal hat a kedélyekre, addig mink — alsunk. Jól ismerem helyzetünket, nem igen versenyezhetünk e téren a római klérussal; hivatalunkhoz vagyunk kötve s ha időnk engedné is, nem áll módunkban költséggel járó kirándulásokat tenni s átkutatni nagyjaink porlepte levéltárait. De vajlon szegénységünk — mely egyébiránt eldőeinknek is jutott volt osztályrészü — szolgálhat-e tudományos tétlenségünk s tespedésünk mentességül? Nem lehetne-e némi buzgóság s érdeklődés mellett társulati úton elérni, mi egyesektől ki nem telik? S hova jutunk, ha az új nemzedék, melynek túlnyomó része mindent elhanyagol, vagy épen megvet, a mi bizonyos nemzeti színezettel nem bír, már a nélkülözhetlen nyelvészeti ismeretek

hiányában, nem lesz többé képes felhasználni a külföldi névszerint német mesterek kutatásait? — Támadjunk fel! Az Úrnak öröksége minden oldalról fenyegettetik, s megtámadtatik már most is oly fegyverekkel, melyek ellen csak a tudomány pajzsa nyujt elegendő védet, s jaj nekünk s egyházunknak, ha ezen pajzs nem álland rendelkezésünkre a kifejlődő s minden biztonnal bekövetkezendő harcban. Támadjunk fel szellemi kincsek gyűjtésére! Hadd fényljék ezen világosságunk is az emberek előtt. Külső fénynyel nem dicsekedhetünk, tündököljék hát homlokunkon azon korona, melyet az evang. papságtól elvitatni soha sem lehetett, a tudományos műveltség díszes koronája. — A valódi keresztyén tudományosság karöltve jár az igazi humanizmussal, mely tágkeblűségében hordozza másnak terhet s mely egyedül képes elejét venni azon izetlenségeknek, melyekkel napjainkban minden lépten-nyomon találkozunk, s ha már vetélkedünk s versenyeznünk kell, ne versenyezzünk az olcsó üres hazafiség fittogatásában, hanem az alapos ismeretek megszerzésében s azoknak értékesítésében az egyház s haza javára.

De hogy mindezeket eszközölhessük s erősbödjünk mint hitben, mind tudományban, támadjunk fel testvéri közösségre. Az első keresztyénekről olvassuk, hogy mindnyájan, kik hisznek vala, együtt valának, s ezen koinonia nem maradt áldásos gyümölcs nélkül, s ha „szívök, lelkök egy vala“ s mindnyájan fölötté nagy szeretetben s az egész község előtt kedvesek valának; s ha diadalmaskodtak a világ fölött: ezt nem csekély részben azon körülménynek tulajdoníthatjuk, hogy vállvetve működtek s öntudatosan s egyesült erővel haladtak a közös cél felé. Ezen öntudatos, azon érzelemből eredő fellépés, hogy mindnyájan ugyanazon testnek tagjai vagyunk, hiányzik honunk evang. papságában s ha egyházunkra általában, úgy reánk különösen alkalmazható a scopae dissolutae elnevezés. Ez a mi átkunk, nem értjük, nem ismerjük egymást, mert nem érintkezünk egymással s nincs alkalmunk eszméinket kicserélhetni, kölcsönös bajainkat kipanaszolhatni s eszünkbe vehetni azokat, melyek a mi békességünkre valók. — A kellő személyes érüklözés mellett sok dolog, melynek nem kell, nem szabad történnie, már csirájában fojtatnék el; s nem egy ügy, melyre okvetlenül szorulunk, lépne életbe, s létrejönne azon testületi szellem, azon esprit de corps, mely nélkül czéltudatos működés alig képzelhető. Támadjunk fel ezen lelkiületre, létesítsünk e végett esperességek- s kerületenként papi tanácskozmányokat, nem oly konferenciákat, melyekben pipaszó mellett, de omnibus rebus et quibusdam aliis discourálnak stb., melyek, mint a szentek gyülekezeteinek hü képei, felbuzdítanának az atyafiságos szeretetre és a jó cselekedetre. Tapasztalásból szólok; a testvéri egyetértés előidézésére, a felmerült ellentétek kiegyenlítésére, az olykor disparat elemek egy mederbe való vezetésére s az egyesek által nem létesíthető vállalatok valóítására alig van jobb mód, helyesen szervezett s tapintatosan vezetett papi tanácskozmányoknál. Támadjunk fel kerületenként ily testületi, egyesületi életre: a világ társulatok útján hatalmas dolgokat visz véghez, ne legyünk esztelenebbek a világ fiainál. Sorakozunk, minél kevesebben, minél

gyengébbek vagyunk, annál inkább; vires unitae agunt; egyesítsük a szétszórt, parlagon heverő, olykor-olykor fölötte becses erőket; tömörüljünk s ébresszük ily módon azon szellemet, mely az ajándékok különbsége mellett egy szent ügynek szolgál s habár különféle úton ugyanazon czél felé halad, egyebet nem óhajtván, mint hogy mindenestől nevedkjünk abban, a ki fő, tudniillik a Krisztusban. Támadjunk fel! kinek pedig vagyyon füle a hallásra, hallja! o.—

Evangelikus tanító.

Elmondtuk nézeteinket e lapok első számában az evangelikus népiskoláról. Szűk keretbe foglaltuk ugyan a képet, de hiszszük, hogy olvasóink az odavetett vonásokban is felismerték álláspontunkat. Áttérünk most, mint azt a dolog természete magával hozza, a népiskola lelkére, magára a tanítóra.

Mik legyünk mi evangelikus tanítók? Legyünk mindenk előtt Isten fiai, kik nem a vérből, sem a testnek hajlamából, sem a férfitu akaratójából, hanem Istentől születtek (Luk. 1. v. 13.). Vezéreltessünk Isten lelke által, mely nem a szolgálatnak, hanem a fiaságnak lelke. Ezen fiaság érzetében gyökerezik a divina vocatio, melynek hiányában a tanító működése kontár munka. Ha fiak vagyunk, úgy örökösek is vagyunk, s mint ilyenek, a vezetésünkre bizott ifjúságot mennyei atyánktól nyert örökségnek fogjuk tekinteni. Szent lesz előttünk a gyermek lelke, mert Isten örökségének egy része. S ki merné az atyai örökséget kicsinyleni avagy megszentelteleníteni? Istentől tanítóságra születni, hivatni a legmagasztosabb gondolat. S ha e gondolat valónkat eltölti, nincs hatalom, mely minket az erény útjáról leterelhetne. Mint Isten fiai nem fogjuk erőnk s működésünk sikerét túlbecsülni, jól tudva, hogy a gyermek csakis atyja segedelmével arathat sikert; távol marad tőlünk a fenhéjazás s kérkedés, mely nem ritkán megmételjezi azoknak szívét, kik saját erejükre s tudományukra támaszkodva a magasabb segedelmet nélkülözhetni vélik.

Minden munkát emelkedett szívvel s ájtatos imával fogunk végezni; s az ily ima erőt s vigaszt nyújt a lankadónak s biztosítja a sikert.

De az evangelikus tanító az istenfiaság mellett legyen egyszersmind az Úr apostola. — Idvezítők szavai: Azért elmenvén, tanítsatok minden népeket! — a néptanítót is megilletik. S valóban, a mivelődés első csiráit életre költeni a néptanító hivatása. Nem mutathatunk fel népet, sem országot, melynek mivelődése bölcsőjét nem néptanítók ringatták volna. Az általános műveltség s felvilágosodás terjesztése sarkalatos kötelessége minden néptanítónak. Már Socrates sejté, hogy csak a művelt, csak a bölcs lehet boldog. Urunk evangélioma a valódi felvilágosodásnak örökkön égő szövétnéke. S midőn Idvezítők a tanítást az apostolok szívére köti, egyszersmind a leghathatósb eszközre utasítja őket, mely felvilágosodást s műveltséget hoz létre. Tanítás által műveltségre, műveltség által erkölcsiségre, erkölcsiség által boldogságra! Ez természetes fokozatosság. Tanítás által tágul az ismeretkör, élesbül az

ész, élénkül a figyelem, nemesbül a szív s kebel, behatóbb, mélyebb s tisztább lesz a gondolkodás. S ki meri állítani, hogy ezen előzmények nélkül lehetséges keresztyéni evangéliomi hit, keresztyéni evangéliomi élet?

Urunk tanítványai a szó legnemesebb értelmében a nép tanítóinak valának. Magasztos példájok serkentés bennünket is követésre. Szóval, írásban s példával oktattak őket. — Mi se érjük be azzal, hogy egyedül iskolánk négy fala közt, élőszóval hirdessük a tudomány s örök igazság tanait: kedvező alkalommal írásban is építsük egymást, s példával is oktattva, tisztítsuk meg magunkat a testnek s léleknek minden tisztátalanságától, hogy a mi szentségünket isteni félelemben vigyük véghez. S miként az Úr tanítványai örömmel szívták magokba mesterök magasztos tanait: úgy a néptanító is igyekezzék a tudományban s hitben meg erősödni, tudva, hogy a tudás a tanítók feltétlen kötelessége. A hitetlen hogyan buzdíthat hitre másokat? a tudatlan honnan merítse a tanítás éltető nedűjét? Azért vizsgáljatok meg mindezeket! ki tanítani akar, ki az Úr apostolának szerepét vállalta magára: annak tanulnia kell, még pedig komolyan, behatóan és szakadatlanul. Nem csak a jó pap, a jó tanító is holtig tanul. Önképzés nélkül a néptanító sem ér czélt. Nem kételkedünk, hogy csak egy is volna közöttünk, ki Ura s Idvezítője apostolává nem akarna felavattatni. De ki a czélt akarja, annak az eszközöktől sem szabad visszarettennie.

Az evangéliikus néptanító legyen továbbá a nép barátja. Urunk példája e tekintetben is minden emberi tekintély fölé kimagaslik. Ott látjuk őt a nép szentélyében, elment a synagogaiba a néptanítás gyűlöhelyére, tengeren, népe között szónokol. a hegy ormán népe által környezetik; meglátogatja a halászó Pétert s buzdítja munkára; elvegyül a menyegző vig népe közé, megvigasztalja a szomorkodó Mártát, Máriát, a naini özvegyet s a bánkodó Jairust, leereszkedik a samaritán nőhöz, könyezik az elerkölcstelenedett Jeruzsálem fölött. Ismeri a népélet minden mozzanatát s népeért minden áldozatra kész. Oh bár mi is nyomdokait követnők! Csekély lesz ugyan a siker, melyet a néptanító e tekintetben fel fog mutathatni, de a példa oly magasztos, hogy akaratlanul is vonz. Igen, legyünk a nép barátai. Öleljük magunkhoz testvéreinket, kikkel a hit, a haza, a nyelv egy nagy családba fűzött. Az ő vérök a mi vérünk is, egy s ugyanazon anya táplált emlőin, egy s ugyanazon föld takarja sírunkat.

A hamis proféták ellen sikra szállni a néptanítónak mint népbarátnak főkötelessége. Babonáság, iszákoság, munkakerülés, hitetlenség, mind megannyi nadály, mely népünknek vérét szívja. Ezeket üldözni, irtani legyen szent feladásunk. Tanítsuk meg a népet a törvényt tisztelni még akkor is, ha annak teljesítése áldozatba kerül, buzdítsuk hű szeretetre a haza iránt; szoktassuk a népet tevékenységre, takarékoságra, plántáljuk az evangéliomi hit tanait szívébe; azonosítsuk magunkat vele örömben s szenvedéseiben, éljünk haljunk érette; mert csak így látja be, hogy nem önhasznunkat hajhászszuk, hanem őszinte szeretettel szolgáljuk; csak így nyerjük meg bizalmát s tántoríthatlan szeretetét.

Végre legyen az evangélikus tanító növendékeinek atyja. Tapasztalásból beszélünk. Minél családiasabb azon viszony, mely a tanító s az iskolás gyermekek között létezik, annál kedvezőbb lesz azon siker is, melyet az iskola felmutatni képes. Azon gyermek, ki tanítójában szellemi táplálóló szülőjét, jólétéről gondoskodó atyját felismerte, sokkal fogékonyabb az intés s pirogatás iránt, mint az, ki tanítójában egyedül hivatalnokot lát, ki az előirt idő keretén belől bizonyos teendőket végez, azon túl azonban semmivel sem törődik.

Az atyáskodó tanító szeme növendékeit mindenütt figyelemmel kíséri. Követi őket, midőn az iskolát elhagyva az utcán szétmennek, felkeresi őket a játszótéren, ellátogat a szülői házba, szabad napokon közös sétákat rendez. A tanításon kívül gondja van növendékeinek testi s lelki tisztaságára, rendet tart azok ruházatában, könyvei- és írószközeiben, ügyel az illemre, barátságos és leereszkedő a társalgásban, s mindenkor részt vesz azok fájalmában. Mielőtt büntet, int; s ha büntet, azt mindenkor kényszerítve s sajnálattal teszi.

„Akkor hozának neki gyermekeket, hogy illetté azokat és ő mondá: Engedjétek hogy jöjjenek én hozzám a gyermekek. És mikor ölébe vette volna, megáldá őket.“ Krisztus urunknak ezen gyermekszeretete s atyai indulata buzdító szózat minden tanítóra, ki működésétől áldást vár.

Legyünk tehát mi ev. néptanítók: Istennek fiai, az Úrnak apostolai, népünk hű barátai és növendékeink atyai s az Úrnak áldása mellett iskoláink az egyháznak s a hazának valódi veteményes kertjeivé lesznek.

k.

A külmisszióról.

A külmisszió, mely a pogányoknak keresztyén vallásra térítésével foglalkozik, kis kezdetből oly fontos tényezővé emelkedett, hogy annak jelen állása érdekel minden egyházáért buzdulni tudó keresztyénre.

Első lőkést adott e munkához Angliában Carey czipész, Amerikában egy csoport vallásos tanuló, Németországban a „testvéregyház“ (Brüdergemeinde) a maga kézműves térítőivel, Dániában IV. Frigyes dán király a hallei Francke Ármin Ágost segítségével.

Jelenleg, akár a külmisszió munkásait, akár segédeszközeit és eredményét tekintjük, kimutathatjuk annak folytonos és nagymérvű haladását, Isten országa dicsőségére. — Adataink csupán a protestáns misszióra vonatkoznak.

Jelen században a munkások száma alig 200-ról 2942-re s a női munkásokat is hozzá adva, mintegy 6000-re növekedett és belevonta a munkába a keresztyénség minden denominációt. 70 evang. missziói társaság intézi ez ügyet, függetlenül minden egyházi és világi hatalomtól.

A földet lakó embereket 1434 millióra teszik s ezek között még csak 400 millió keresztyén. Marad tehát ezer millión felül nem-keresztyén, kik közé 3000 hittérítő férfi van osztva. Szám szerint ez kevésnek látszó munkaerő, mindazáltal előhatolt ez az imponáló

világposta-egylet legmesszebb hatarin túl és a népéletre gyakorolt jótékony hatásáról Lawrence lord, volt indiai alkirály kijelentette: „hogy, bár sokféle jótéteményekben résztette az angol nép Indiát, mégis a hittérítők minden más befolyásoknál többet vittek véghez.“

A „küldetés“ stádiumán túl arra törekszik a misszió, hogy a külföldi hittérítőket belföldiek támogassák, sőt lassanként teljesen helyettesítsék. És ezen átmeneti időszak már sok helyen be is állt. Így pl., míg Indiában 1850—80-ig a külföldi misszionáriusok 339-ről 689-ra emelkedtek s így megkétszereződtek, addig a benszülött, ordinált munkások száma 21-ről 389-ra emelkedett, vagyis majdnem meghúszszorozódott; Madagaszkáron van a londoni m. társaságnak 28 angol terítő mellett 64 benszülött, felavatott lelkipásztor és 4134 katechétája és evangelistája. Polynéziában fentart a londoni és vesleyán m. t. összesen mintegy 5000 mindenféle rangu benszülött munkást. Az összes missziói területeken van jelenleg mintegy 25,000 mindenféle szakból való munkás, köztük 1700 felavatott, benszülött lelkipásztor.

Ily nagy munka és munkaerő viszont nagy segítségeszközöket igényel.

A hazuról való complicált igazgatás, a hittérítők képzése, az utazások kifelé és künn a helyszínen, telepek vásárlása, lakházak, iskolák, templomok építése, a benszülött munkások képzése, a hittérítők és segédek díjazása, előre nem látható szerencsétlenségek, pusztulások, háború, elemi csapások betegségek, a munkások egymást erő elhalása stb., sok pénzbe kerülnek. Pedig a m. társaságoknak nincsenek tőkék, csupán önkénytes adakozásaik s ezek is kicsiny és leginkább kevésbé jómódu egyénektől befolyó adományok. Kivétel egy biz. Jones, ki az angol egyházi m. t.-nak 9 év alatt 1¼ millió forintot és Arthington, Leedsből, ki közép-afrikai missziók létesítésére 500,000 fto ajándékozott. Mindazáltal, míg az összes protestantizmus a század elején még egy félmillió forintot sem adakozott e célra, addig most ugyanerre évenként 16,331.500 ft. foly be. Legnevezetesebb pedig az, hogy a bevétel mindenkor elégséges volt a kiadás fedezésére, sőt a pogányokból lett keresztyének nemcsak saját, de más földiek missziói szükségleteire is adakoztak.

A kereskedelmi közlekedésen és a felfedezéseken kívül fő segédeszköze a misszióknak a Krisztusról szóló evangéliom. Akarták ugyan a pogányokat megnyerni kultúra által, evangéliom nélkül, de ez nem sikerült. A tapasztalás bebizonyította, hogy nemcsak egyes mesterségesen civilizálódott vad pogányok, hazájokba térve, visszaestek régi durvaságukba, hanem egész törzsekkel, pl. a maóri-val tett merő kulturcivilizációs kísérlet sikertelen maradt. S ezzel újra bebizonyult, hogy „a Krisztus evangélioma Istennek hatalma minden hívőnek üdvösségére.“ (Róm. 1, 16.)

Ezen fő segédeszköz mellé sorakoznak természetesen a missziói iskolák, szám szerint 12,000, melyeket félmillió tanítvány, köztük sok ezer leány, látogat. Látogatják pedig pl. Madrasz indiai kerületben 237,000 iskolába járó közül 226,000-ren, kiváltképen a missziói iskolákat s csak 11,000-ren a felekezet nélküliek.

Szentírásan alapuló hitünk a bibliának anyanyelvre való fordítását követeli. Jelenleg van 345 ilyen fordítás, mint jelentékeny segédeszköze a misszióknak. Ehhez járul azután az ábczés könyvektől fel a tudományos munkákig egy egész új irodalom, megannyi a misszió érdeme.

És így a pogányok nemcsak hallják, olvassák, de látják is az evangéliomot. Megtestesülve szemlélik azt a misszionáriusokon és azok nejein. A nagyon is pártatlan indobrit kormány 1872-ki jelentésében erre vonatkozólag így nyilatkozik: „Lehetetlen el nem ismernünk azon lekötöttséget, melylyel a hittérítők jóakaratu erőfeszítései iránt tartozunk, kiknek szeplő nélkül való példája és önmegtagadó munkája az angol uralom alatt álló népek megcsontosodott életébe új erőt lehelt.” Az egyszerű nép is találóan mondja: „Mi láttuk a ti tanítástokat, mert e vagy ama földünk egészen más emberré lett.” Pedig azon áldozatok, melyeket az új keresztyének hoznak és azon szenvedések, melyeket a kaszt, a rokonság, a papság s egyéb viszonyok elhagyása s a keresztyén erényekbe beleszoktatás közben és miatt tűrnek, felette súlyosak.

A misszió eredményének megítélésénél számbevendők a rendkívüli nehézségek, melyeket le kell küzdeni. Külső akadály a nyelv és az éghajlat; belső a teljes eltompultság, farizeusi bölcsességű hiedelem, a főnökök zsarnoksága, az idegeneknek fanatikus gyűlölete, a soknejűség, a rabszolgaság, a kaszt, a családi kötelék és mindenben a hagyományos ősi szokás, bálványimádás, babona, bálványoktól és bűbajosoktól való félelem, sőt még igen gyakran az európaiaknak Isten nevét gyalázó magukviselete a pogányok közt.

Gondos statisztikai adatok szerint van pogányokból lett keresztyén 2,283.000. Még pedig: a déli tenger szigetein 264,000, Indiákon $\frac{1}{2}$ millió, déli Afrikában 190,000, Madagaszkárban 280,000. Lassan ugyan, de folytonosan szaporodik a lélekszám. Igaz ugyan, hogy egy nagy Sándor vagy Napoleon foglalásai rövid idő alatt óriásibb mérveket öltöttek, de meg is buktak, mivelhogy hirtelen lettek végrehajtva. A mi fenállandó, annak lassanként kell növekednie. A misszió is csak a küldetés, az egyesek megtérése és a tömeges keresztyénítés, századokat is igénylő fokain kénytelen keresztyén menni.

E lassu fejlődés dacára vannak azonban a misszióknak még is lélekemelő jelenségei, melyek gyorsabb fejlődéssel is biztatnak.

Igy Sápánban az evangéliomi misszió alig két értized óta áll fenn és számlál 9000 keresztyént, csekélységet türelmetlenkedők szemében. Ha azonban halljuk, hogy ott a vallás ügye országos napirendre került, hogy a „nap keltének birodalma” számára a sintoizmus, buddhizmus, konfucianizmus és a keresztyénség főtanításaiból új vallás összeállítását indítványozzák; avagy nem bizonyosága-e ez annak, hogy ott a misszió már nagy forrongást idézett elő. Ha ennek ellenében valaki állítaná, hogy ezen forrongást a kultur-forradalom idézte elő; akkor még örvendetesebb jelenségképen mutathatjuk be a mívelt pogányok oly nyilatkozatát, mely szerint új keverék-vallás alapítása ép oly szörny-

szülött lenne, mint egykor Persiában a manichaeizmus; hogy a vallásnak inspiráción kell alapulnia s hogy egyedül a keresztyénség lehet e szigetország jövőndő vallása. Ez pedig oly eredmény, mely a statisztikai számokat jelentékenyen fogja emelni. A keresztyénség kettős értelemben egyetemes vallás: először azért, mert hivatva van, hogy valamennyi népek vallásává legyen és másodsor azért, mert kovász módjára hatja át az emberek valamennyi életviszonyait.

Ezért oly fontos tényező a keresztyén népek életében a külmisszió; ezért sorakozik minden jelentékeny országos egyház e munka köré s kiküldi hittérítőit, hogy teljesítsék az Idvezítő missziói meghagyását: „Menjetekek el széles e világra, tanítsatok minden népeket stb.” (Máté 28., 19—20.) — Mult évben a szerény valdensi egyház küldte ki első misszionáriusát; hiszem, hogy eljövend az idő, mikor a magyar protestáns egyház is érezni fogja, hogy hasonlót kell tennie. *Láng Adolf.*

B E L F Ő L D.

Néhány szó az egyetemes főfelügyelőről. A csehországi egyházi lap: „Evanj. Cirkevník” báró Prónay Dezső úrnak egyetemes főfelügyelővé lett megválasztása alkalmából elmondott igaztalan vádjait hallgatással nem mellőzhetjük. A fővád így hangzik: „Ezen fiatal ember már megdicsőítette magát kegyetlen (?) ellenségeskedésével minden iránt, a mi evangéliko-tót. „Ha a fentnevezett lap a főfelügyelőt ismerné, vagy ha az „egy evang. szláv lelkész”, ki ezt írja, az igazságot szeretné, nem itélt volna ily igazságtalanul; de így csak önönmagát ítélte el. Ugyanis miből állhat ezen kegyetlenkedés? Avagy talán abból, hogy a báró úr a birtokain lévő tót egyházaknak fiatal kora óta áldozatkész, nagy-lelkű pártfogója? hogy az a csai, csöväri, de sőt a filialis erdőkürthi, nagyobbára tót hívekből álló gyülekezetekben, — egyikben már tíz év óta — a felügyeleti tisztet lelkesen viseli, a közgyűléseken kivétel nélkül részt vesz s azokon a szükséghez képest maga is tót nyelven beszél? — hogy ezen egyházakban évente néhány magyar isten tisztelettel beéri s azok szaporításába csak akkor egyeznék bele, ha az a hívek vallás-erkölcsi érdekének veszélyeztetése nélkül történhetnék. Hogy lehetne itt józanul kegyetlenségről beszélni, a hol a méltatlanul gyanúsított lelkes hazafi még a legutolsó koldust is kihallgatja, s vele anyanyelvén beszél, s magától senkit segély és vigasztalás nélkül el nem bocsát! — Szeretném, ha az „egy szláv pap” húsvét hetében, a mikor a báró úr országgyűlési szünetidejét Acsán töltötte, látta volna itteni egyházi működését; látta volna őt az első ünnepen, vallásos nejevel együtt, ki a nyelvet teljességgel nem érti, — a tót isten tiszteletlen elejétől végig, — a gyülekezet felhangzó áhitatos énekét a kapcsos „Tranosciusból” figyelemmel kísérve. — Ha ezt tudná, bizonynyal nem mondaná, hogy neki Zoroaster, Confutius, Mohamed stb. mindegy. Szeretném, ha látta volna őt e napokban a presbyteriális gyűlésen, a mikor az egyházi számadások vizsgáltattak, — látta volna őt, a mikor az erdőkürthi javítást igénylő templomot s iskolát személyesen megvizsgálta s az egyház képviselői-

nek, ha szükségesnek látta, tót nyelven is jó tanácsokat osztogatott s őket atyáilag buzdította. Szeretném, ha látta volna öt nejevel, fivére és két nővérével april 1-én boldogult atyjuk, a nagyérdemű egyet. főfelügyelő hamvainál — mit minden évben ismételnék — a sírboltban! Szeretném, ha az igazságtalan levelező elolvasta volna a gyanúsított vezér beszédjeit, melyeket az országgyűlésen a prot. autonomia védelmére, a közép-tanodai törvényjavaslat alkalmából tartott, s bizonynal nem tartaná őt se kegyetlennek, se hitetlennek. — De az „egy szláv pap“ úgy látszik nem akarja a valót látni, az ő szemeit a pártszenvedély elhomályosította, különben azt sem állítaná, hogy az egyetemes felügyelői méltóság minden egyházi s történelmi jelleget nélkülöz. (!) — Végre a nevezett egyházi lapnak s levelezőnek az Irás szavaival csak ezt mondjuk: „Atyám! bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek! (Luk. 23. 34.) — *Melczér Gyula*, acsai evang. lelkész.

* * *

(Z) **Jóny Tivadar és végrendekezése.** — 1814-1883. — Sokfélért olvastunk a lapokban néhai Jónyról. Rektifikálnunk kell a közlötöket. Tehetjük. Hosszú éveken át ismertük őt közelebbről. Tartozunk ezzel az igazságnak, a boldogult emlékének.

Jóny nem volt különcz, annál kevésbé szenvedett bármily fokú rögeszmében. Egyetlen sarj egy jőnevű szepességi családból, takarékosága által meggazdagodott, hites ügyvéd, nőtlen férfiú. Voltak neki is, mint minden más embernek kedvtelése, sajtáságai. Kedvteléseinek anyagilag előnyös állása nyújtott tápot, sajtáságait pedig nőtlen élete növelé. Föltűnt: mert gazdag ember volt, mert könyvekre sokat költött, mert az ő kedvtelése és sajtáságai a közönségesen látottaktól eltértek némileg. Magában és önmagának élt. Nem barátkozott. Talán csak egyet szeretett igazán életében: azt, ki hű barát gyanánt élt közelében, ki kenyerét, ételsorsát osztotta meg vele ritka önfeláldozással, Ferenczy Lajost, nyilvános elismerése is érdemesült, köztiszteltében álló férfiút. Különben ő a közügyek és közélet iránt kiváló érdekléssel birt. Meleg szívvel vett azokban részt. Jó czélokra mindig készséggel nyújtotta adó-Élete, végrendeletei reá mint nemeskeblű emberbarátra, mint ügybuzgó protestánsra vallanak.

Utóbbi 17 év alatt kelt két végrendeletében, 50 ezer forintról 250 ezer forintra felszaporított vagyonának általános örökösévé a késmárki ev. liceumot nevezte „oly megkötéssel azonban, hogy az, a hazai törvények által szentesített protestáns önkormányzati joghoz ragaszkodni, annak engedelmeskedni tartozik.“ Meghagyja, hogy nevezett főörökös a miskolczi ev. gymnasiumnak 2000 frtot, a sárospataki ref. főiskolának 2000 frtot fizessen ki. Összes részvényeit (24 ezer forint érték), egymás közt egyenlően megosztva, a miskolczi evang. és ref. gymnasiumoknak hagyta emlékül. Könyvtárából (15 ezer kötet) a kettős példányok egyikét, úgyszintén azon könyveit, melyek a főörökös lyceum könyvtárában már megvannak, a miskolczi ev. gymnasiumnak hagyományozta.

Jóny ezen végrendekezése, illetőleg ezen nagy

gondolat, melynek valósulásáról idézett két végrendelete tanuskodik, — azon nagy elhatározás, melyben párját ritkító egyházszertet nyilatkozik, — protestánsként egyházunk történetében tündöklő nagy alapítók sorába emelé. Legyen méltó követője! Áldott legyen emléke!

X Ü L F Ö L D.

Ausztria. — Ausztriában az ág. hitv. és a hely. hitv. egyház egyetemes zsinatai még ez évben fognak összegyűlni. — A Buschbeck trieszti lelkész elhalálása folytán megürült superintendensi hivatalba Schack Otto bécsi ref. lelkészt választották.

A bielitzi evang. tanítóképzőből kikerült, jelenleg Alsó-Aspangban (Alsó-Ausztriában) mint főtanító működő P. V. f. év márczius 11. a neukircheni cs. kir. járásbiróságnál bejelentette az ev. egyházból való kilépését. Kell-e még világosabb commentár az iskola-törvény-novella 48. §-hoz, melynél fogva a vezető tanítónak a tanulók többségével egy vallásúnak kell lennie?!

Németország. — Krisztus születésének éve mind-eggy bizonnyal. — Általános azon nézet, hogy a megváltó, négy évvel a ker. időszámítás előtt született. Sattler müncheni tanár most azon állítással lép fel az „Allg. Ztg.“-ban megjelent cikkében, hogy a ker. időszámítás nem négy, hanem öt évvel van hátra, hogy tehát nem 1883-at, hanem 1888-at kellene írunk. — Ezen nézetét néhány nem régiben talált s nagy Herodes egyik fia által veretett éremre alapítja.

Hamburgban a szeszes italokkal való visszaélés meggyűlésére egylet alakult, melynek legutóbb tartott gyűlésén Ninck lelkész jelentést tett az ú. n. „gyógytelepek“-ről, hol is egy megbízható házi atya felügyelete és vezetése alatt 12—12 iszákos ember, falusi gazdánál helyeztetik el s egészséges munka és táplálék mellett rövid idő alatt kigyógyul. Az első telep egy év óta Mecklenburgban áll fenn, legközelebb pedig két új telepet Holsteinban fognak felállítani.

Svajcz. — A zürichi kantonális tanácsnak ismét az állam és egyház különválasztása felett kell határoznia. A bizottság az országos-egyház fenntartását indítványozta, mert ezt a nép akarja; egy ellenkező indítvány pedig az országos egyháznak 10 millió frankkal való kielégítését és ezután válást javasolt. A 157 jelenlevő közül az utóbbira 21, az előbbire 112 szavazott, 17-en pedig az egyház szervezetét a községre akarták bízni. — Schaffhausen előre láthatólag az egyházat egy még meghatározandó pénzüsszeggel fogja kielégíteni. — A nagy tanács bizottsága e czélra, beleszámítva az épületeket is, 4 milliót hozott javaslatba.

A bazeli zsinat márczius 5-én tartott ülésében 36 szavazattal 27 ellen kimondta, hogy a gyermekeknek a confirmáció előtt való megkereszteltetése nem feltétlenül szükséges. A katechumenok ennél fogva jövőben nem köteleztetnek keresztelési bizonyítványaik bemutatására és az esetleg keresztetetlenek a confirmációtól el nem tilthatók.

A bazeli kormány azt kívánja, hogy a város rom. kath. iskolái világi igazgatás alatt álljanak és az iskola congregatiók tagjai tanítóként vagy tanítónőként működhesenek. A rom. katolikusoknak 3 hónapi idő engedtetett, hogy vagy iskoláikat az állami tanács követelményeinek értelmében szervezzék, illetőleg világi tanítókat alkalmazzanak, vagy gyermekeiket a nyilvános állami iskolákba adják.

Az egyes kantonokban az iskolák költségei igen eltérők. Bazel városa legtöbbet költ iskolai czélokra (egy tanulóra 55 fr.); utána következnek: St. Gallen és Neuenburg (45 fr.), Zürich és Schaffhausen (30 fr.), Genf, Glarus, Aargau, Thurgau, Bern és Waadt (25 fr.), Zug, Luzern és Solothurn (20 fr.), Bazel vidéke,

Schwyz, Appenzell-Innerrhoden, Uri (10 fr.), Wallis (5 fr.).

Mermillod Gáspárt, márczius 15-én, a pápa genfi és lausannei püspökök nevezte ki. 1872-ig Genf a freiburgi püspökséghez (Lausanne) tartozott. 1872. végén Mermillod genfi lelkész és hebroni püspök i. p. i. IX. Pius által genfi püspökök neveztetett ki az államhatóság tudta nélkül, azaz Genf elszakított Freiburgtól (Lausanne) és új püspökség alapított. Genf ez ellen protestált; a szövetség tanácsa azonban kinyilatkoztatta, hogy a püspökségek új szervezése csak a svájci állami hatóságok beleegyezésével történhetik és hogy Svájc egy specialis apostoli vicar kinevezését, a mihez beleegyezését ki nem kérték, el nem ismerheti. Ennek ellenében Mermillod kijelentette, hogy ő a curia által kijelölt állomáson megmarad. Ennek következménye az volt, hogy a szövetség tanács határozatánál fogva rendőri kísérettel a francia határra szállított. Ezen eseménynek azonban még egyéb következményei is voltak, a mennyiben a genfi tanács által hozott és a szövetség-gyűlés és a szövetségi tanács által megerősített törvény rendelte, hogy csak az állam által elismert egyházmegyei püspök gyakorolhatja a törvény korlátain belül az egyházi törvényhatóság és kormányzást. — Az által, hogy a curia Mermillod-ot lausannei püspökök nevezte ki, lemondott Genf és Freiburgnak különválasztásáról és ezen lemondását hivatalosan közölte is a szövetség elnökével. Ezzel megszűnt Mermillod kiutasításának oka is és előreláthatólag meg lett néki engedve, hogy Svájcba visszatérjen. De hogy Mermillod a genfi kormány által el fog-e ismertetni, még mindig kétes, annál kétesebb, mert a mint hirlik, Mermillod Savoy Abbában pápai kinevezés által segéd-püspököt nyert, ki kizárólag a lausannei egyházmegye kormányzatával lön megbízva. E szerint úgy látszik, hogy Mermillod annak idején különösen a genfi kantonban fog működni. Ezen esetben tényleg ugyanazon viszonyok állnának elő, melyeket 10 évvel ezelőtt akartak előkészíteni. — Tényleg a két rész a kormányzat tekintetében el volna választva, Lausanne Savoy felügyelete alatt állana és Mermillod újból hozzá foghatna az előbbi években reábizott missióhoz a „protestans Rómában“. Ilyen körülmények közt tán új éles összeközös várható.

Franciaországban a r. katolikusok tetemes áldozatokat hoznak, hogy iskoláikat fentarthassák és ujakat alapíthassanak. — Lille városában a múlt éven szabad adakozások utján 2 millió frankot gyűjtöttek és 29 szabad r. kath. iskolát állítottak fel, melyekbe 11,000 gyermek jár. Ezenkívül Lilleben egy szabad r. kath. egyetem és egy r. kath. mű- és kereskedelmi iskola áll fenn.

A francia tanügyi ministerium által közzétett kimutatás szerint, 1882. január 1-én, Franciaország különféle facultásaiban immatrikulálva volt: a jogi facultásokban 5520; az orvosi facultásokban 3180; a gyógyszerészi tanodákban 836; a philologiai facultásokban 4450 (ezek közt 4154 jogász); a r. kath. theologia facultásaiban 191; a prot. theol. facultásokban 87 tanuló.

Puaux H. által kiadott 1883. évi evang. egyházi naptár szerint Párizsban van 90 ev. lelkész; ezek közt 48 reformatus, 26 (a 2 német lelkész beleértve) lutheranus, 8 szabad egyházi, 7 methodista és 3 baptista. Ha a nyugalmazott lelkészeket, tanárokat és a már hivatalban nem lévő lelkészeket leszámítjuk, a kik a fentebbi számokban bennfoglaltatnak, marad 21 ref. és 23 luth. rendes lelkész.

Amerika. — Luther Márton emlékezetét Németországban már számos emlékszóbor és alapítvány örökíti. Amerikában efféle még mindeddig nem történt, kivéve, a mit egyes zsinatok egyházi intézményekben tettek. — Jelenleg nagyobb mérvű előkészületek történnek a nagy hitjavítónak még ezen jubiláris évben emlé-

ket állítani, és pedig szándékban van; mintegy az egész amerikai nép szeme előtt, a szövetség fővárosában Luthernek ilyen kimagasló helyet biztosítani. Az emlékszóborot ugyanis Washington városában, Dr. Butler memorialtemploma előtt akarják felállítani, 6000 dollárnyi költséggel. — Az ügy élén ismeretes egyházi férfiak állanak, de előkelő világiak is érdeklődnek iránta. Általános részvét várható.

Siam. — Siami lapok írják, hogy Chrom-Luang király, az angol követ által, a Bangkok fővárosban lakó protestans missionariusokat bemutatatta magának és igen szívélyesen fogadta őket. A király angol nyelven üdvözölte a jelen levőket s dicsérőleg elismerte, hogy mily sokat köszönhet az emberiség a keresztyénségnek. Ő és családja ugyan mindig a buddhismus hívei fognak maradni, azonban a missionariusok mindenkor számolhatnak az ő oltalmára az evangelium hirdetésénél. — Majd a missionariusok röviden előadták életrajzukat és élményeiket.

VEGYESEK.

— **Szives kérelem tisztelt munkatársainkhoz.** Napról napra szaporodik azon testvéreink száma, kik becses dolgozataikkal felkeresik szerény lapunkat. Hála és köszönet közreműködésökért. De épen e mélyen érzett hála kötelességemmé teszi bizalomteljesen arra kérni mindazokat, kik lapunkat akár önálló dolgozatokkal, akár tudósításokkal megtisztelik: szíveskedjenek cikkeiket a lap terjedelméhez mérni. Kevés a hely, sok a közlendő. A cikkek elaprózása vagy épen félretétele mind a szerzőnek mind a szerkesztőnek nagy kellemetlenséget okoz. Ha lehet, ettől kiméljük egyelőre egymást. Mihelyt az anyagi pártolás megengedi, segítünk a bajon!

— **A sárospataki lapok** a 15. számban igen rokonszenves hangon szólnak új vállalatunkról. Megértettek. Köszönet.

— **A bányakerületi rendkívüli közgyűlés** e f. év május 22-én Budapestre lett kitzúve a kerületi elnökség által.

— **A bánáti ág. h. ev. missziói lelkészi állomás,** melyhez tudvalevőleg a némethoni G. A. egylet 1872 óta évenként 500 frton felüli segélylyel járul, több egy éve betöltetlen, mert nem találtatik arravaló jelölt, a ki t. i. magyarul és németül tökéletesen, tótul pedig, ha csak gyarlón is — tudna. Az állomás 600 frtnyi díjjal van összekötve s ellátással azon egyházak részéről, melyekben megfordul. Jelentkezhetni akár a bányakerületi superintendensnél, akár a bánáti főesperesnél.

Megjelent a pápai ág. hitv. egyház évkönyve az 1882-ik évről szerkesztve Gyurácz Ferencz ev. lelkész ur által. — E szerint a gyülekezet népessége: 1894. Kereszteltetett: 71; konfirmáltatott: 28; egybekelt: 24 pár; az Ur szent vacsorájával élt: 1072; meghalt: 69. — Az anya és leányegyházak elemi iskoláiban tanult: 274 gyermek, ezek közt 56 más felekezettű. Az iskolai és népkönyvtár 813 kötet könyvet számlál. A könyvkivívők száma 1674 volt. — Az egyház „Emlékkönyve“ szerint 1. Német Julia végrendeletileg 500 frtot hagyott a gyülekezetnek egyházi és iskolai czélokra. E nemeslelkű hagyományozó egyszerű szolgáló volt és 30 éven át megtakarítgatott béréből hozta e nevezetes áldozatot! 2. Özv. Pintér Józsefné 50 frt. alapítványt tett. Továbbá egyházi építkezésekre ez évben összesen 1991 frt. 36 kr. folyt be (ezek közt Ő felsége a király 200 frt., Kluge János úr 1000 frt., győri ev. gyülekezet 100 frt., pápai takarékpénztár 200 frt., békési hívek 100 frt. stb. Gróf Eszterházy Móricz úr pd. az építkezéshez szükséges téglát 20% árleengedéssel utalványoztatta ki). — Bevétel: 3258 frt. 85 kr. kiadás: 2531 frt. 50 kr. Pénztári maradék: 727 frt. 35 kr. Hátralékok 293 frt. 58 kr. Összesítve 1020 frt. 93 kr. — A gyülekezeti nőegylet pénztárának bevétele 328 frt. 34 kr; kiadás: 292 frt. 39 kr; —

pénztári maradvány: 35 frt. 95 kr. a mely az egylet 147 frt. 14 kr. tőkéjével 183 frt. 9 kr. tesz ki. Az iskolai takarékpénztárban betéti könyveskéje volt 61 növendéknek 208 frt. értékben. — Gyámintézet-i bevétel: 52 frt. 75 kr. A templomalapra begyűlt összeg 265 frt. 44 kr. — Az egyház építkezési ügye: Összes bevétel 14009 frt. 53 kr. Lelkészlaképítése kerül 5692 frt. 7 kr. — így a templomépítésre marad 8317 frt. 46 kr., a mely összeg gyarapítására a gyülekezeti tagok önkényes ajánlatképen 2000 frtot irtak alá. Az évkönyvben ugyan a szerkesztő úr által megírva Gusztáv-Ádolf életrajza s a Gusztáv-Ádolf egylet működésének leírása is közöltetik. — Kivánatos volna hogy ezen évkönyv nemcsak nemes céljánál, hanem tanulságos tartalmánál fogva is, mennél szélesebb körben terjedjen el.

— **A budai ág. h. ev. anyae gyház** és az ó budai leány egyház állapotáról szóló 1882. évi jelentés szerint: született: 148 gyermek; meghalt 152 személy (ezek közt 18 helvét hitv. és 51 idegen); confirmáltatott 22; a r. kath. vallásról áttért 12; házasságra kihirdettetett 61 — esketett 36 jegyes pár. A népiskolákat 101 gyermek látogatja. Segédlelkészü t. Szabó Béla úr, kezimunkatanítónőül pr. Lépcső Róza k. a. választattak. Karácsony ünnepén 47 szegény gyermek ajándékozott meg 309 frt. 48 kr. értékű téli ruha, könyv és iskola szerekekkel. A német-honi Gusztáv-Ádolf egylet 141 frt. 55 kr. adományozott Budapest főváros rendkívüli segélye: 800 frt. a fővárosi egyesült takarékpénztáré 50 frt., az iskolából jövedelme 204 frt. 50 kr. volt. Összes évi bevétel 7417 frt. 56 kr.; kiadás 6288 frt. 35 kr. Bevételtöbblet 1129 frt. 21 kr.; — Ebből levonva az év elején mutatkozott 1090 frt. 56 kr. hiányt — mutatkozik fölösleg 38 frt. 65 kr.

— **A békés-csabai egyház** ez idén nagy templomát, melybe 9000 ember fér s mely daczára annak, hogy kivüle még két templom megtelik vasárnaponkint, szintén mindenkor zsúfolt, javíttatja, új tetővel, villámhárítóval és vasrácsozattal látja el. Az ács- és kőművesmunka 18,000 frtba kerül.

— **A gömri esperességből** levelezőnk a következőkről értesít: „Esperességünk kegyeletes ünnepélyre készül. Egyik érdemeiben elagott tanítójának, Faluba Jánosnak, ki Lipóczon és Gottschalkon 10, Sűvetén, jelenlegi működési helyén 50 évig tanítókodott, f. évi május havában jubileumot akar szentelni. A jubileum költségeinek fedezésére megyszerte gyűjtések folynak, melyekből az esperesség egy ezüst serleget akar megszerezni a jubiláns számára. — Oly tanítót, ki életéből 60 évet szentel a népnevelésnek, az egyháznak és a hazának, méltán megilleti a tisztelet, hála és felsőbb kitüntetés. Adja Isten, hogy a jubiláns a híven betöltött munka és az általános elismerés tudatában találja fel még soká boldogságát, az ifjú nemzedék pedig ebből tanuljon magának érdemeket szerezni! — Az ispánmezei tótajkú, de hazafias hívek még a mult évben közgyűlésileg elhatározták, hogy egyházukban évenként magyar istentisztelet tartassék, úrvacsorával. Ilyen tartatott is már kétszer, mindig a helybeli és vidéki hívek és Szentiványi Árpád felfalusi földbirtokos és országos képviselő részvétele mellett. Természetesen e férfiú anyagilag is előmozdítja a szent célt. Az egyház számára egyebek közt magyar énekes könyveket adományozott. — A kokovai hívek pedig mult husvét 2-ik napján imádkoztak először magyar nyelven e hon Istenéhez. — A pádári egyház temploma tetejét mintegy 1000 frt kiadással újból fedi. Szász Koburg Gothai Fülöp herczeg ő királyi fensége e célra a pádári egyháznak 50 frtot adományozni kegyeskedett, miért fogadja ez úton a hívők hálás köszönetét. — Ugyancsak a pádári templom javára a pádári olvasókör márczius 27-én felolvasás, szavallatok és gyermekszínházból álló népünnepélyt rendezett, mely az erkölcsi nyereségen

kivül a fennti célra 15 frt 59 kr. anyagi hasznot hozott. Ez alkalommal a templom céljaira Trajtlér János és Bradovka Károly urak 1—1 frtot adományozni szíveskedtek. Fogadják hálás köszönetünket!”

— **„Zpewnik“ bizottság** tudunkkal nt. Baltik Frigyes urat bizta meg, hogy Luther ez évi jubileuma alkalmából egy terjedelmes életrajzi munkát szerkesszen a hívő nép számára. A munka már is készül s legfeljebb szeptemberig meg fog jelenni. A mult számbanban jelzett e szakba vágó munkák, úgy szintén az eddigi szláv nyelven megjelentek is felhasználhatnak s ha e mű a nép nyelvén ügyesen lesz szerkesztve, kétségtelen, hogy kelete is lesz. Szolgáljon e példa intésül és ösztönzésül munkabíró férfiainknak arra, hogy ugyanezen tárgyú mű magyar nyelven is, a magyarajkú hívők számára mielőbb napvilágot lásson.

— **Nt. Breznyi János úr** „a selmeczi egyház és lyceum monographiája“ című terjedelmes történelmi mű elkészítésén dolgozik. A mű e cím alatt egy „egész darab“ egyháztörténelmet karol fel.

— **Kóka pestmegyei községben** a kath. plébános halálos ágyon lévő, szegényorsú özvegy ev. nőt térített át az ev. lelkész közbejötté nélkül. Ezt megtudva a tápió-szt.-mártoni ev. lelkész, az áttérést semmisnek nyilvánítva, a meghalt nőt ev. szertartással temette el e napokban.

— **Tápió-Szt-Márton** ev. egyházába a mult számban megnevezettek kivül még Nagy-Pénteken két nemes úr tért át a római katolikus egyházból.

— **Mezőberényben f. hó 1-én** a község nagy részvétele mellett leplezték le a németajkú egyház volt nagy érdemű lelkészének, néhai Petz Gyulának, részben az említett egyház, részben az elhunyt családja által a sír kertben felállított igen díszes, szürke máványból készült sírkövét. Jelen voltak ez ünnepélynél a családnak összes tagjain kivül, — kik között, mint távolból jöttek, láttuk nevével Moczkovcsák János, zólyomi főesperest az elhunytnek vejét, továbbá fiát Petz Gusztáv kishartai s. lelkészt Pestmegyéből, — a városi intelligentia nagy része, a hívek beláthatlan nagy serege s a népiskolák összes contingense. Ez utóbbi által elzengett néhány énekvers után, Dax György lelkész egy igen emelkedett szellemű, s mélyen átértett beszédben megújítja az elhunytnek emlékét, alapítván azt az írás azon szavaira, melyek a sírkő mottóját is képezik: „az igaznak emlékezete áldott“ (Péld. 10, 7.). és: „ama nemes harczot én megharcoltam“ (2. Tim. 4, 6.). A megindulás nem egy könnye csillogott e beszéd alatt a hallgatók szemeiben. Az ünnepélyt berekeszté a helybeli dalegyesület által négy hangon, nagy precizitással és hatást kelteve elénekelt egyházi gyászenek. Az elhunyt derék lelkészre való fájó, de egyszersmind vigasztaló visszaemlékezéssel tért mindenki haza a kegyeletes ünnepélyről.“

— † **Krizsán Károly**, trencsényi főesperes és zarjcsi lelkész, f. hó 8-án hirtelen halállal kimúlt.

— **Schrott Péter**, vadkerti születésű hitjelölt temesvári ev. káplánnak ordináltatott.

Pályázat

a magyarhoni ág. hitv. evang. egyetemes egyház theologiai akadémiájának két tanszékeére.

Ó-testamentomi exegesis és segéd tudományainak előadására választandó egy **rendes** tanár. — Díja 1200 frt évi fizetés, 300 frt lakbér.

Egyháztörténelem és segéd tudományainak előadására választandó egy **magántanár**. — Díja 500 frt évi fizetés, — 100 frt lakbér.

Pályázóknak tudományos készültségét s eddig folytatott hivataloskodását igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaik folyó évi május-hó 31-ig a kis bizottság lentjegyzett elnökéhez terjesztendők be.

Kelt Pozsonyban, 1883. évi márczius-hó 11-én tartott kis bizottsági ülésből.

Dr. Geduly Lajos,
kis bizottsági elnök.

Trsztyénszky Ferencz,
kis bizottsági jegyző.